

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Avli Persii Flacci Satyrae Sex

Persius Flaccus, Aulus

Basileae, 1582

VD16 P 1629

Nicodemi Frischlini In Satyram Tertiam Paraphrasis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34803

De maiore domo modicè sitiēte lagena
 Lenia loturo sibi Surrentina, rogauit.
 Heus bone, tu palles, nihil est, videas tamen istud
 Quicquid id est: surgit tacitè tibi lutea pellis.
 At tu deterius palles, ne sis mihi tutor.
 Iam pridem hunc sepeli, tu restas. perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atq; albo ventre lauatur,
 Gutturè sulphureas lentè exhalante Mephites.
 Sed tremor inter vina subit, calidumq; trientem
 Excutit è manibus, dentes crepuere reiecti,
 Vncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
 Hinc tuba, candela, tandemq; beatulus alto
 Compositus lecto, crassusq; litatus amomis,
 In portam rigidos calces extendit, at illum
 Hesterni capite inducto subiere Quirites.
 Tange miser venas, & pone in pectore dextram.
 Nil calet hic: summosq; pedes attinge, manusq;
 Non frigent, visa est si fortè pecunia, siue
 Candida vicini subrisit mollè puella,
 Cor tibi ritè salit, positum est argente catino
 Durum olus, & populi cribro decussa farina.
 Tentemus fauces, tenero latet vlcus in ore,
 Putre, quod haud deceat plebeia radere beta.
 Alges cum excussit membris tremor albus aristas.
 Nunc face supposita feruescit sanguis, & ira,
 Scintillant oculi, dicisq;, facisq;, quod ipse
 Non sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.

NICODEMI FRISCHLINI IN SATYRAM Tertiam Paraphrasis.

AGE verò, etiam de moribus iuuentutis dicamus: cuius audacia atq; malitia eò nūc progressa est, vt spretis

*Reprehen-
dit iuuen-
tutem scho-
lasticam:
& vitia il-
lius per-
stringit.*

*Primum
vitium iu-
uentutis
pigritia &
sommolen-
tia.*

*Mores som-
nolentorū,
quando ex-
pergefatti
ad scholam
properant.*

amicorum ac præceptorum monitis, sola generis nobilitate & opibus freta, omnem virtutem negligat: crapulæ & somno studeat: suisquæ monitoribus, qui meliora suadent, audacter & pertinaciter obstrepat, eosquæ derideat. Dicat enim aliquis præceptor, vel etiam sodalis ad suos somnolentos atque inertes discipulos: quos circa meridiæ adhuc stertentes in lectis reperit. Quæ hæc, ô pueri, tanta segnitias? quæ hæc socordia, adolescentes, quod sic in multam vsque lucem stertitis? Quæ ista intemperies, quod nocte intempesta conuiujs & comestationibus indulgetis: & clara dein luce, neglectis literarum studijs, crapulam sic edormiscitis? Nempe hoc fiet assiduè: nempe pigritiæ atque inertia vestra nullus erit modus? Euigilate ignaui, malè habiti, malè conciliati: & animis vestris illum veterinū excutite. Nam clara lux iamdudū exorta, fenestras penetrat, rimisquæ ædium angustissimis sese insinuat, ac totam domum perlustrat. Nos tamen adhuc stertimus, & somnum ad quintam vsque diei horam producimus: perinde ac si tempus hoc diurnum, hesternæ crapulæ edormienda, & mero concoquendo, ac nō potius laboribus & studijs continuandis destinatum sit. Hem quid agis tu somnolente? cur non surgis? Nam æstuosa canicula cum sole exorta, iamdudum messes calore suo percoquit, ac segetes maturat: tum pecudes, medio iam appetente die, umbrās querunt, & sub patulis arboribus requiescunt. Hoc ubi audiunt ignaui, & sese vltra tempus dormiuisse intelligunt, vix tandem è somno expergefatti è lectulis prorepunt. Videas ibi somnolentiorē aliquem, qui, quod hesternam comestationem nondum concoxit, caput rursus deponit: sed mox voce contubernalis monitus, & denuò excitatus, primū de hora diei interrogat: & verane Magister, aut quicumque alius admonitor dixerit, oscitanter admodum inquirat: deinde re comperta, famulos suos magna voce inclamat: & , vt sibi quā celerrimè cum vestimentis accurrant, stomachosè imperitat. Quod si tum nemo seruulorum ocys illi præstō sit, tanto ille commouetur stomacho, tantāq; bile & iracundia inflammatur, ac rumpitur, vt clamore eius audito, asinum quendā Arcadicū rude re arbi-

re arbitreris. Tandem ubi magno labore è somno excitatus, lectoque expulsus est, vix tandem sera iam meridie librum & chartas, & raras membranas cum calamo in manus accipit. Hic audire est varias excusationes, varios prætextus: quos inertiae tegendae causa piger ille comminiscitur, ut sic discendi laborem & ludum literarium subterfugiat. Tum enim queritur, quod atramentum aut nimis crassum sit, & calamo fixum adhæreat, aut nimis tenue, & propter infusam aquam nimis fluidum, & quod inter scribendum evanescat, & perfluat, ut non raro geminae guttae pro vna in papyrus calamo excidant, scripturamque contaminent. Nam semper habet humana inertia quo tedium laboris excuset, discendique molestiam declinet. At ô miseri, & indies semper miseres: hucine ignaviae pervenimus, ut in acquirendo virtutis habitu nihil laborare velimus? & molliam infuper hanc nostram confictis mendacijs tegere & excusare studeamus? Quod si inerti tantum ocio, & brutis voluptatibus perfruendis nati estis, cur non vos adolescentes, aut palumbibus delicatissimis, quos natura molles & venereos procreavit, aut etiam regum ac principum liberis, qui dapibus aluntur lautissimis similem vitam agitis: cur non illorum more inescari vos ipsos permittitis? Cur non iterum pappare vultis? cur non mammis & nutriculis vestris irati, lallare & ablandiri studetis? cur non ad omnem pristinam infantiam reditis, & perpetuam pueritiam agitis? Quid enim aliud est, virtutem negligere & Philosophiae præcepta contemnere, quam semper puerum atque infantem esse? Dices fortasse, an tali atramento, & hoc calamo studeam? Intelligo: Sed obsecro te, cui nam verba das, aut cui os sublinis? cui nam istas verborum ambages tam odiosè succinis? Neque enim tu magistrum, qui in officio te continere studet, sed te ipsum vanis istis excusationibus, & vocum circuitibus turpiter fallis ac decipis? Nam tua hinc res agitur: de tuo corio luditur. Si enim tempus ignavo perdas ocio, & frugi non sis, ac velut rimosum vas hinc atque illuc perfluas, tunc temetipsum omnibus contemnendum ac deridendum expones: tuoque te iudicio prodes. Ut enim fidelia rimosa,

Excusationes, quibus pigri & somnolenti suam inertiam excusant.

Obiectio pro defensoribus: & solutio. Ignavi se ipsos produnt suo iudicio.

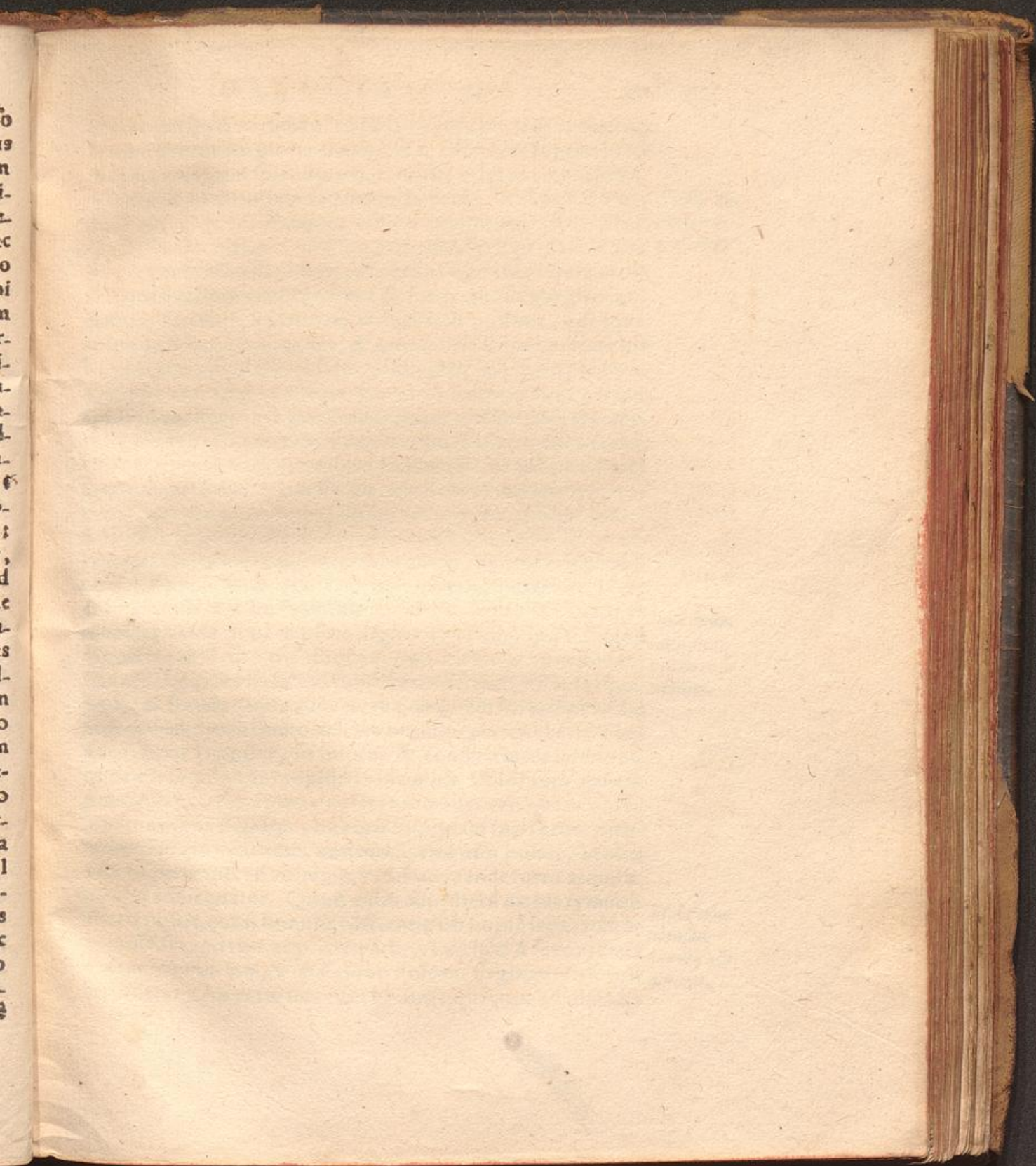
aut malè cocta, vbi digito percussa fuerit, malè tinnit, & ipso sono emtori vitium indicat: ita puer aut adolescens, cuius animus philosophiæ præceptis, aut honestis moribus non benè excultus est: ipso sermone, & omnibus vitæ actionibus vitiosum animi habitum aperit: & conuersantibus semetipsum prodit. Et quoniam argillæ similes sunt pueri, ac luti more, fingi resingique possunt, ideo præceptorum est bonos imitari figulos: & quemadmodum illi rota, ex informi luro fidelias atque ollas effingunt, ita ipsi rudes puerorum animos, omni morâ sublata philosophiæ institutis informant, atque expoliant: tum vitia interdum & prauas cupiditates lentis ferulis ac fustibus eorundem animis excindunt. Sed video ego cogitationes vestras, ignaui adolescentis. Multi enim vestrum, quia diuites & opulenti sunt, idcirco hæc studia negligunt: neque literis bonis sibi incumbendum putant. Ac proinde illorum aliquis dicet mihi: Quid ego, aut quem metuam? An non ego maiorum meorum virtute diues sum satis? Aut quid adhuc desit mihi; cui è paterno rure annum frumentum abundè prouenit, & cui purum in frugali mensa salinum splendet? Quid amplius requiram, quàm mundum & securum, omnique perturbatione liberum victum? sit sanè vita tua sic comparata, vt dicis: at, obsecro te, satine hoc est? te mediocres & vitæ necessarias possidere diuitias? Satine tranquillam & ociosam in hoc æuo vitam te agere? Quid? an tu, quia diuitijs & opinione maiorum niteris, idcirco cristas erigis? an te propterea superbire, & studia literarum decet contemnere. An, quia ex Hetrusca nobilitate millissimum ramum ducis, & equestri trabea amictus, ex equo nitido & phalerato censorem tuum salutare potes: idcirco inflari, & inani fastu turgere te conuenit? Quin tu ista leuicula ornamenta, quæ præter inanem pompam, nihil in se habent, populo relinque. Vulgus enim præter externam speciem, velut trabeas equestres, regios & comtos equos, nihil intueri, nihil admirari solet. Mihi verò hac externalarua haudquaquam poteris imponere. Nam ego intus & in cute te noui: omnesque animi tui latebras penitissimè

*Admonitio
ad præce-
ptores*

*Secundum
iuuentutis
vitium su-
perbia ob-
diuitias co-
opes: ac ge-
neris nobi-
litem.*

*Contra fas-
tum No-
bilitatem.*

o
9
n
i
l
c
o
i
n
l
l
e
o
t
d
e
s
l
n
o
n
o
a
l
s
c
o
l
e

tissimè perspectas habeo. Sed obsecro, an non te pudet, maiorum tuorum gloria tantopere te efferi, ac supercilium propter natalium splendorem, tam altè erigere: interim verè virtutis adeò nullam rationem habere, vt abiectissimos homines, ac perditissimos quosque ardeliones, qualis Natta est, quàm maiores tuos imitari malis? Equidem Natta hic, & consimiles deplorati, ac perditii homines: quia vitijs suis quasi callum obduxerunt: & scelerum isti gurgites, abdomini suo nati, ad frugem reduci non possunt, ideòque culpa quodammodo carere, & ignorantia solum peccare mihi videntur, quasi qui nesciunt quid agant, aut quid perdant. Quippe tam alto vitiorum barathro immergi sunt: sequè ipsos in tot flagitia ingurgitauerunt, vt rursus inde emergere, & ad sanam mentem redire non queant. Tu verò adolescens, qui per ætatem vitijs nondum induruiisti, & adhuc corrigi atque sanari potes: (præsertim cum habeas monitores, qui te optimarum disciplinarum studijs informant, qui què honestorum & turpium discrimen ob oculos tibi statuant) an vllam mereberis veniam, si omnibus disciplinæ capistris nequiter excusis, ab humanitate ad beluinam feritatem recedas, & sceleratissimorum hominum vestigia sequaris? Nam vt maximè venia nunc te ipsum digneris: ac tibi ipsi benignè ignoscas: & securo ociosoquè animo virtutem contempnas, fera nihilominus scelerum tuorum conscientia olim torqueberis, & fraude atque audacia tua, tanquam furiarum rædis ardentibus, deorum immortalium impulsu perterreberis. Tuncq; adeò, bone Iuppiter, in impios & consceleratos tyrannos, quos effrenata animi cupiditas in omnia libidinum genera præcipitat, certiore pœna nolis animaduertere: quàm vbi simul omnibus flagitijs vita eorum inquinata fuerit, tum mente conceptum venenum, non modo elui non possit, verum vsq; eò permanet ad animum, vt summus inde furor atque amentia consequatur. Quod enim supplicium maius tyranno afferri possit, quàm si stimulis cōscientiæ ob impiè sceleratèquè commissis, ita agitetur ac perterreatur, vt virtutè à se contemptam videat, cognoscâtq; & cū summo dolore, flagitiorum suorum recordetur? An enim nos eum hominè, qui æneo Phalaridis

Tertiū vltimū ætatis neglectus.

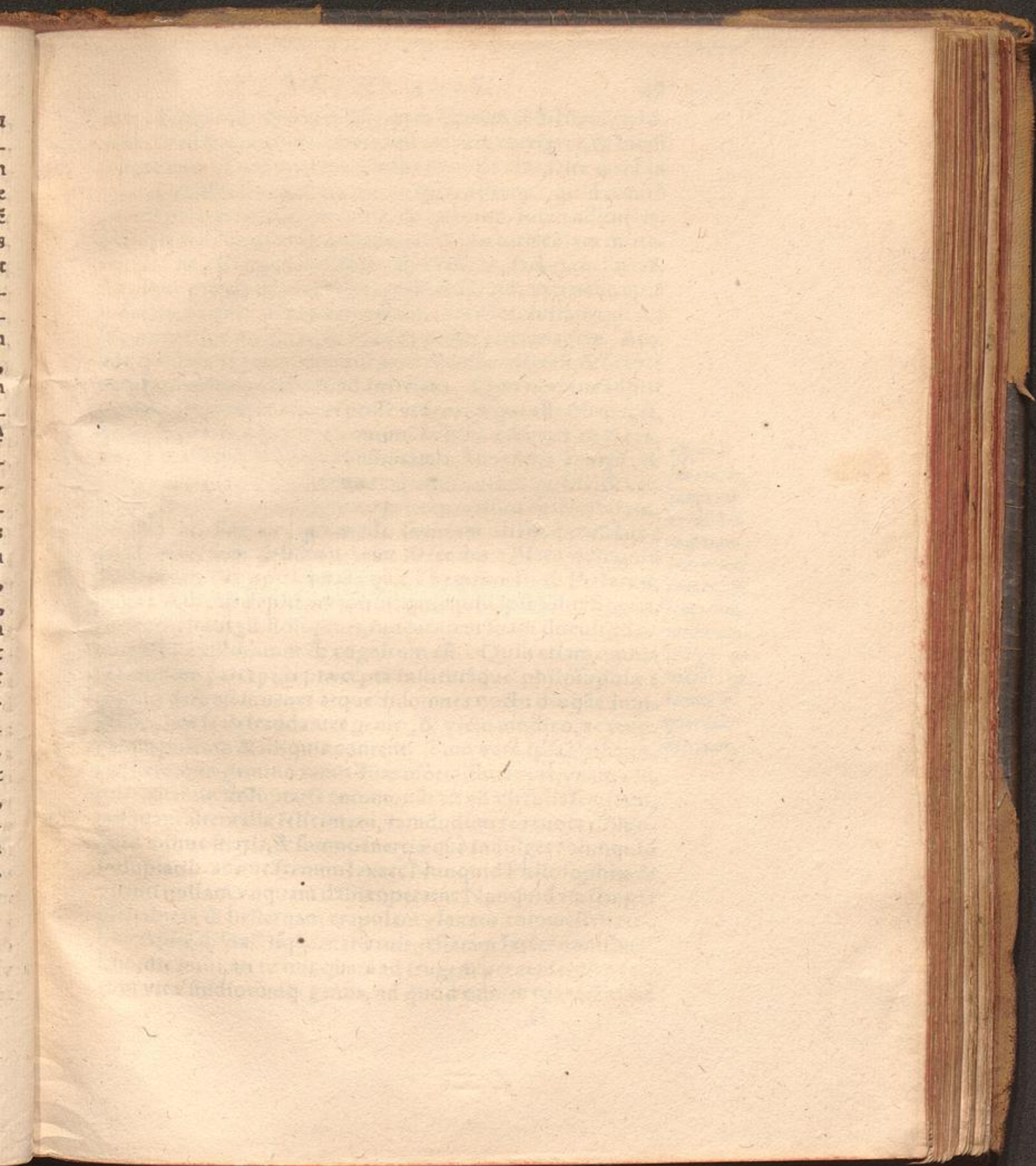
Sera iumentum penitentia in se nescite.

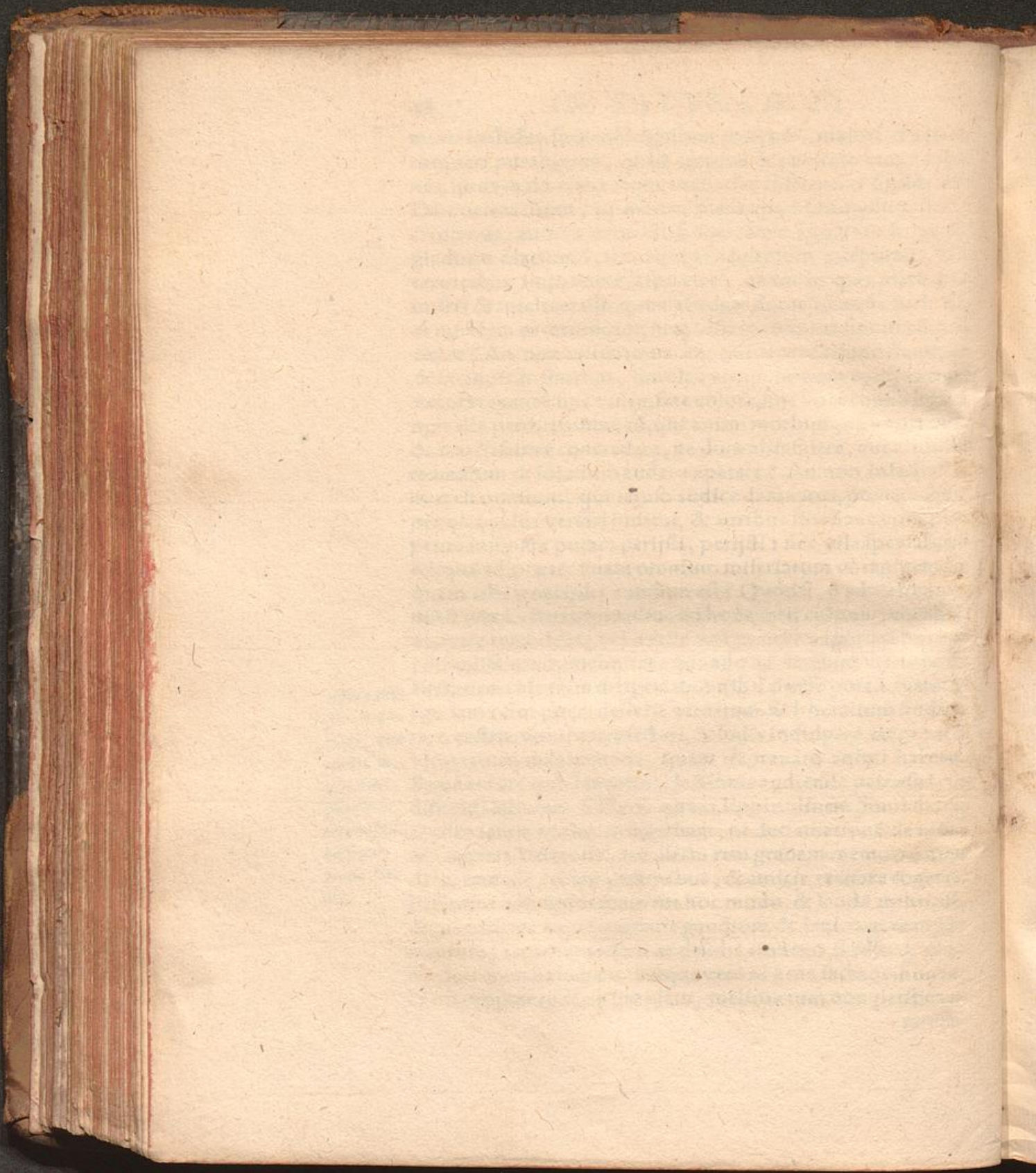
Mala conscientie quanta castificina.

tauro inclusus succensis ignibus torretur, maiori cruciatu torqueri putabimus, quam impios & consceleratos homines, quos mala vexat atque excruciat cōscientia? Quid? An Damoclem illum, in maiori metu apud Dionysium fuisse credamus: cum in exquisitissimo cœnæ apparatu fulgentē gladium è lacunari, seta equina appensum purpuratis suis ceruicibus impendere aspiceret: quam in quo metu sint miseri & infelices illi, quos assiduae domesticæque furiæ dies noctesque excarnificant, neque vlllo loco tutos sinunt cōquiescere? An non miserrimus est, qui recordatione fraudum & facinorum suorum, simulac virum bonum conspexerit, vecors repentē sine vultu, sine colore, sine voce consistit? An non ille perditissimus est, qui animi morbum, ne vxori quidem arctissimæ concredere, ne dum alijs fidere, aut aliundē remedium & solatium audet expetere? An non infelicissimus est omnium, qui seipso iudice damnatus, pœnam semper ob oculos versari iudicat, & auribus suis hanc vocē perpetuō insonare putat: perijsti, perijsti: nec vlla spes salutis reliqua est, præter vnam omnium miseriarum voraginem, in quam tibi præcipiti eundum est? Quod si, ô adolescentes, nihil vos à vitæ turpitudine ad honestatis cultum auocabit, auocare certē debet, vel ætatis vestræ, vel temporum horum cōmodissima oportunitas: quando ad studium virtutis, & literarum culturam diligentibus nihil deesse potest. Nam & ego iam olim puer, desertis virtutum ac liberalium studio- rum castris, voluptates sectari, & ludis indulgere cœpi: sed vitio tamen magis ætatis, quam deprauato animi habitu. Sæpè enim (quod memini) lectionis audiendę pertæsus, vt discendi laborem subterfugerem, lippitudinem simulabam, & oleo sanos oculos inungebam, ne declamationē de morte Catonis Vticensis, aut aliam rem grauem memoriæ mandare, eamque coram parentibus, & amicis recitare cogerer. Et si enim non ignorabam me hoc modo, & laudē mihi ipsi, & parentibus atque cognatis gaudium & lætitiā comparaturum: tamen inertiam ac desidiā honesto studio & gloria potio- rem habebam. Neque verò id à me factum iniuria. Nam propter iudicij inopiam, meliōra tum non perspexeram, a-

*A suo exem-
plo petit ra-
tionē, qua
probat iu-
venes ne-
gligere æ-
tatem suā,
& sequi
praua stu-
dia.*

ram, adeoque summum mihi puero bonum videbatur, talorum & tesserarum ludo teneri, iactum arte corrigere, & lucrum inde facere. Tum præcipue mihi in votis erat, scire quid in tesseris valeret senio, & quantum lucri afferret: quid contra damni pararet in talis canicula, & quantum lucro adimeret. Scire item in votis erat, qua arte taxilli in turriculam mitterentur: ne, si angustiiori collo aberrassem, iacturam facerem. Denique præcipuum erat hoc mihi studium: ut trocho apte luderem, ne quis alius puerorum in rota esset ciuitate, qui turbinem melius torquere, & habena posset circumagere. Atque hoc quidem ea ætate commisi, quæ & imbecillis est, & suapte natura procliuvis à labore ad inertiam. Quo nomine adhuc veniam aliquam consequi posse videor, ut qui affectu magis, quam deprauato & vitioso animi habitu deliquerim. At tu, cum per ætatem vsu iam confirmatam, honestum à turpi, & bonos mores à malis discernere quamfacilimè possis: & virtutis insuper viam ab optimis præceptoribus in schola iam pridem edoctus sis, quomodo inertiam tuam excusabis? qua fronte istam desidiam tuam defendes? Nam quicquid Stoicorum illa porticus, in qua Themistoclis & Persarum pugna Athenis depicta cernitur: quicquid ipse Chrylippus, sapientissimus philosophus, iuuentutem suam docuit, id omnine tibi exploratum & cognitum est. Quin etiam omnia iamdudum percepisti præcepta institutaque philosophiæ: videat: quibus detonsi iuuenes atque insomnes noctu diuque inuigilant, suo se defraudantes genio, & victu modico, ac tenuissima polenta & siliquis contenti. Tum verò ipsa Pythagoræ litera, quæ gemino ramo duas mortalibus vias, vnam virtutis, alteram voluptatis commonstrat: ad virtutis semitam, tanquam altera illa felicior, iamdudum te reuocat. Nunquid adhuc stertis, & somno inertiaque indulges? Nunquid voluptatibus adhuc frenum laxas? Nunquid Philosophiæ & virtuti nullam vnquam dabis operam? Nunquid ita semper oscitaberis & heffernam crapulam, laxato commestationibus capite, distractisque malis tuis, restatam facies omnibus? Ehò, dic mihi, an tu nunquam ad frugem peruenies? An certum vitæ studiorumque genus, ad quod omnes tuas actiones

Opponit
suo exēplo
tanquam
excusabili
malitiam
iuuentutis
inexcusabili
lem: cum
meliora in-
telligat: &
videat: &
tamen se-
quantur
deteriora.

*Quartum vitium iuuentutis, perti-
nacia in suis delictis:
et quod nullum sibi vitæ genus
certum deligunt: quod
summæ leuitatis est.*

Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem testæ diu.

Dehortatur à procrastinatione ad maturam virtutis et philosophiæ studium.

referas, tibi nunquam constitues? Quid? an nondum viam aliquam viuendi certam ingressus es? certoque ætatis tranfigendę cursu implicaris? an nullus omnino tibi finis est propositus, quo vitam tuam, & omnia consilia velut ad metam & scopum dirigas? an sine omni ratione, sine omni consilio, modò huc, modò illuc, paullo momento impelleris? an in diem viuis, & nihil animo & cogitatione de crastino complecteris? At caue, caue inquam, ne idem tibi sic fluctuanti eueniat, quod pueris & aucupibus, volucres incautius persequentibus, euenire consuevit. Vt enim aucupes, cum sine ratione oculis sursum sublatis aues lapidibus aut luto insectantur, neque ea, quæ ante pedes sunt, prospiciunt, frequenter in foueas incidunt, aut certè pedem offendunt: ita qui certum vitæ cursum, quem potissimum sequantur, ab ineunte pueritia non constituunt, neque futura prouident, eaque præcauent, ij in maximas misérias, & summas calamitates plerunq; deueniunt. Quas vt singulari tu deuotes studio, tibi maturo opus erit consilio atq; remedio. Nam principijs obstandum antequam mala longiori mora inualescant. Vt enim morbi, cum semel in homine inueterauerint, postea nunquam, aut ægrè curantur, & frustra helleborum, aliaque remedia tentantur, vbi iam conclamatum est: ita vitia adolescentiæ, vbi semel animo radices egerint, & cum ætate increuerint, difficulter postea recidi, animoque euelli possunt. Quare vitij & animi morbis tempori occurrendum est, dum adhuc pullulascunt: & mala hæc philosophiæ adiumento, & doctrinæ auxilio propulsanda, dum adhuc sanari & corrigi possunt. Quid enim proderit tibi aureos montes Cratæo præstantissimo Medico polliceri, vt sanitati te restituat, vbi iam morbus inueteratus, & planè incurabilis fuerit factus? Quid proderit tibi philosophos accersere, teque illis excolendum dare: cum ætas tua iam segnior & languidior, & ad literas discendas planè inepta fuerit? O miseri & stolidi adolescentes: hæc literarum studia, virtutumque exercitia, haudquaquam in seram senectutem reiicienda, aut diu proroganda sunt: sed ad huc

huc tenera ætate, & annis iuuenilibus tentanda. Nam hoc ætatis tempus solum est idoneum perferendis laboribus: solum idoneum agitandis per studia ingenijs: solum idoneum exercendis, per operationes corporibus. Reliquum verò, & segnius & languidius est, & propius tendit ad finem. Discite igitur hac tenera ætate rerum causas ex naturali philosophia inquirere. discite vos metipsos cognoscere. discite, quos & quales nos in hunc mundum natura procreauerit: quem viuendi ordinem, quam perpetuitatem cuique largita sit: quàm breuibus, angustisque limitibus hanc vitam corpusque nostrum incluserit: quàm citato ac veloci cursu iuuenilis ætas prætereat. discite, quæ fragilitatis huius, quæ humanæ inconstantiae causa sit: discite, qua mediocritate pecuniæ & opes non solum quærendæ, sed etiam erogandæ sint. discite, quæ bona homini aut fugienda aut expetenda veniant. discite, quis verus diuitiarum vsus sit, & quantum in collocando beneficio cuique elargiri deceat. discite, quid parentibus, quid amicis, quid propinquis, quid ipsi patriæ, cuius cognatione nulla potest esse propior, tribuere & præstare debeatis. discite sorte vestra, in quam Deus nos collocauit, contenti esse: & ea, qua nati estis condicione viuere, nec maiora viribus conari, neque res non necessarias moliri. discite postremò non inuidere alijs, quos meliori fortuna splendere cernitis, præsertim patronis & iureconsultis. Nam horum in ædibus aurea argenteaque vasa à reis donata conspiciuntur plurima. horum penu condito pipere, optimisque pernis, & lautissimis quibusque cibarijs (hæc enim famelici clientes illis afferunt) semper instructum est. horum denique viuaria mœnis & orcis, cæterisque delicatis piscibus, qui ex Umbria & Mæsia, ad diuites istos patronos redeunt, nunquam destituuntur. Cum enim philosophia isthæc fortunæ ludibria contemnere, & nihil præter virtutem admirari nos doceat, merito omni studio, omni opera & labore illi incumbendum est, vt nos, despectis omnibus fortunæ telis sapientes & rerum periti, patriæ

*Contra no-
biles.*

*Obiectio,
quod studio
si philoso-
phia sint
erumnosi
& miseri,
contempti-
que homi-
nes.*

*Responsio
ad hanc ob-
iectionem:
qua Nobi-
les nostri
& suos &
alios homi-
nes à litera-
rum studijs
deverrent.*

& propinquis vtilis, ac sorte nostra contenti, hanc fragilem & caducam vitam bene beateque transigamus. Neque moremur, quid hoc loco vociferentur putidi nostri centuriones & nobiles: quos hispida & proluxa barba, & alarum foetor formidabiles efficiunt. Hos enim si quis ad studium Philosophiae exhortetur, statim illi dicturi sunt: quid mihi cum miseris & ærumnosis Philosophis? An ab alijs sapientiam edocear, cum egomet mihi ipsi satis superque sapiam: & sponte mea bonum à malo, pulchrum à turpi queam dignoscere? Absit, ut ego philosophorum similis esse cupiam: qui obstipio & inclinato incedunt capite: qui oculis in terram fixis, homines insalutatos prætereunt: qui canum rabidorum more, cogitando & meditando secum murmurant, & dentibus, nescio quid, taciti infrendunt: qui inflatis buccis, & porrectis labijs singula verba trutinant ac ponderant: & tamen præter inanes nugas, & friuola phreneticorum hominum somnia, nihil sani proferunt, nihil commode differunt. Quid enim aliud philosophorum libri docent, inquiunt isti bonarum rerum despectores, quam ex nihilo nihil fieri, & nihil in nihilum interire? Quasi verò ista scire proffit, aut ignorare obsit discipulis? Quid? quod philosophi studio literarum nimium vacantes, & vitam suam parè ac duriter agentes, omnibus voluptatibus semetipsos defraudant, & tandem in morbos etiam sese conijciunt? Nam hoc est cur ita palliant: hoc est, cur impransi & incœnati studijs inuigilent. Denique si nihil aliud à philosophiae cultu adolescentem absterreat, certè contemptus ille philosophorum eos abstertere poterit. Hos enim, inquiunt, indoctum vulgus extremo habet ludibrio: hos robusti & lacertosi iuvenes distortis naribus irrident: hos etiam pueri immodicis calumnijs exhibant: hos plerique omnes homines plus æquo subsannant. Concedo sanè hæc omnia, & philosophicam vitam dico non modò duram & grauem, sed etiam pessimorum hominum sibilis atque ludibrijs esse expositam. Sed heus tu, foetide atque hircose centurio: an propterea negligenda sunt literarum studia, quod vitam requirunt sobriam & laboriosam? an philosophia propterea abijcenda, quia

da, quia indocti homines, & pessimi quique eam contem-
nunt, atque rident? Quod si æger medico morbum suum indi-
cauerit, eumque in consilium adihuerit, neque consulenti
tamen morem gesserit, ac mortem proinde oppetat, cui cul-
pa imputabitur? Nam inuenias febricitantem aliquem qui
medicum de morbo suo consulat, eumque his verbis com-
pelleret: Quæso te Medice, inspice, quid ista trepidatio pecto-
ris sibi velit: quid grauis iste oris anhelitus, qui ægrè exu-
dat è faucibus: quid, inquam, mali portendat. Sodes in-
spice, & consilium mihi tuum imperti: ac uictus rationem
præscribe. Medicus hac ægrî voluntate cognita, & causa
morbi perspecta, quia tertianâ metuit, iubet eum quiescere,
& vino ac balneis abstinere ad quartum diem. Quid sit? Vbi
ille post tertium diem meliusculè habere se intelligit, & no-
ctem vnam atque alteram tranquilliozem egit, mox oblitus
Medici, priusquam dies quartus appetat, vinum Surrenti-
num, tanquam lenius & mitius, lagena capaci è domo ali-
cuius diuitis afferri, sibi que exhiberi postulat, & balneum
intrare properat. Reuersus ad eum die constituto, Medicus
hominem obiurgat, & vini ac balnei vsum denuò dissuadet:
quoniam adhuc æger & pallidus sit, necdum febris omninò
remiserit, sed quartana iam imminere videatur. Verum ille
se pallere negat, & iam penitus conualuisse contendit. Nam
si Medicus illi pallorem obijciat, eumque admoneat, vt no-
lit hoc, quicquid sit mali, floccipendere: ne fortè in hydro-
pem aut alios grauios morbos incidat: quandoquidem
cutis illi intumescat, & liuorem nunc aliquem contrahat,
tum sanè æger iste non solùm Medico benè consulenti ob-
sequi recusat, sed illum insuper iurgijs atque ludibrijs affi-
cit, ac minis etiam insectatur. Ait enim Medico: tu me
multò deterius palles, ac proinde tuam potius quàm meam
valitudinem cura: nisi tu idem experiri voles, quod alius
quispiam tutor meus nuper expertus est. Nam is, cum itidè
vini & balnei ac cæterarum voluptatum vsum mihi inui-
deret, à me sepultus est. Et tu Medice, si eandem in me po-
restatem, quiduis mihi interdicens tibi arrogaueris, etiam
à me sepelièris. Quare tu cum isthac oratione, qua odiosus

*Exemplo
febricitan-
tis & me-
dici osten-
dit: cui no-
ceant Nos-
biles, sibi-
ne, an phi-
losophis &
viris doctis
contenunt.*

mihī es, hinc facesse. Obsecro te adolescens, quid tu hic a-
cturum esse censes hunc Medicum? Nonne putas cum his
iurgijs & minis deterritum, ægroto sibi met ipsi relicto, abi-
turum: eique, vt ita pergat, dicturum esse? Sed audi nunc
quem finem, & qualem vitę exitum æger ille tandem sortia-
tur. Nam spreto in hunc modum Medico, & minis à se re-
iecto, voluptates corporis sectatur: genio indulget: ventrem
opplet: it lauatum, omniaque agit, quę corpori suo ab-
blandiuntur. Sed tandem grauis & teter anhelitus, quem
ore expirat, mortem non procul abesse significat. Vix enim
poculo arrepto, dum in ipso vino exhauriendo adhuc oc-
cupatus est, tremor manibus incidit, & calicem cum vino ex-
cutit. Tum dentium insequitur stridor, & vomitus, quo
crudi adhuc & indigesti cibi ex ore reijciuntur. Paulò
post bellus iste & beatulus Nobilis, fato miserrimè fun-
ctus lecto componitur, preciosisque unguentis perfundi-
tur, & pedibus foràs porrectis ad ianuam deponitur, do-
nec tandem post legitimos dies, præeuntibus siticinibus
cum tubis & facibus rigidum illi funus ducitur: seruique
paucos ante dies libertate & pileo donati, herum suum hu-
meris impositum, porta ad sepulcrum efferunt. Age nunc
lepide centurio, dic obsecro: cui nam iste nobilis ado-
lescens potissimum nocuerit, sibi ne ipsi, an verò Me-
dico: cuius salubria præcepta ita contemptim habuit, vt
mortem illi insuper comminatus fuerit? Vter illorum
prior diem obiuit? Medicus quidem adhuc vivit, & o-
mni culpa: sed ægro isti iam funus ducitur. Quòd si iu-
uenes ad eundem modum contempta philosophia, & omni
honestate neglecta in vitia incidunt, sibi que ipsis infamiam,
dedecus & animi corporisque exitium accersunt,
cui tandem nocent? sibi ne, an philosophis, quos explo-
serunt, & cachinnis suis exhibilarunt? Philosophi qui-
dem nihilo habent deterius, & in statu suo permanent,
sed iuuenes interim pereunt. Verùm obijciat mihi petu-
lans aliquis adolescens: se adhuc sano esse corpore, ne-
que vllò iam morbo tentari, cum arteriarum pulsus, ma-
nu attactus nullum calorem, nullam febrem indicet:
neque

*Applicatio
præsentis
argumēti
ad exem-
plum.*

*Obiectio
quod non
febricitet
omnes ado-
lescentes.*

neque vlla sit pectoris palpitatio, aut trepidatio: neque extremi pedes manusque frigeant: ac proinde nullo Medicorum auxilio se indigere. Sed facile erit, quod respondeam. Et si enim tu nullo corporis morbo affligeris, alia tamen febres sunt, quae non modo animum tuum perturbant, ac vitiant: sed corpus etiam ipsum astu, ac libidine inflammant, vlcibus erodunt, frigore concutiunt, feruore incitant. Quenam illae? Nempe auaritia, libido, mollities, timor, iracundia. Nam si forte pecuniae acquirendae spes tibi obtigerit, aut formosa aliqua puella tibi blandè & suaviter arriserit: tum pectus tuum libidine, quasi febrè accensum trepidat & venae subito amore inflammatae subsultant. Aut si quando tenue olus, cum pane cibario, & aliae viliores escæ tibi apponantur, ibi tu excusatione valetudinis tuae vteris. Nam fauces tibi exulceratas esse, & graui morbo vexari dicis: ideoque vulgari beta haudquaquam radendas, neque insipido, aut illiberali cibo tentandas esse affirmas. Sin verò timore aliquo ob aduersam fortunam afficeris: iam non modo manus & pedes, omniâque membra tibi frigescent, sed pili etiam capitis terrore concutiuntur, & metu, tanquam febrili horrore, eriguntur. Denique si ob acceptam iniuriam alicui irascaris, non minori igni ac feruore accenderis: quam is, qui continua febrè estuat: aut qui subiectis furiarum tædis ardentibus in rabiem agitur. Nam iracundia sanguinem inflammat, spiritus turbat, oculos inficit, vocem & verba mutat: adeoque totius corporis habitum de statu suo præcipitat. Quoniã irati homines ea interdum dicunt & faciunt, quae etiam insanus & furiosus Orestes improbet. Quare cum auaritia & libido animũ tuum cupiditate inflamment: luxus & deliciae fauces tuas exulcerent: timor & metus frigore & horrore membra tibi concutiant: denique iracundia feruore & æstu corpus iuxta & animum tuum corripiat, non minus istis malis è philosophia, quam alijs morbis è Medicina, auxilia remediâque petenda & adhibenda erunt. Quod cum ita sit: ego centuriones & nobiles nostros, qui omnes bonas artes & disciplinas despiciunt,

*Responsio,
quod ex animi prauis affectibus omnes febres concitant tam corpore, quam animo.*

Auaritiae et libidinis febricula.

Gulae & luxus febricula.

Timoris febricula & paroxysmus.

Irae febricula.

Conclusio.

nequaquam audiendos esse censeo : sed illis neglectis philosophos colendos : & excusso veterno literas discendas : tum omnib. prauis libidinibus, & animi cupiditatibus reiectis, virtutem exercendam, sine qua benè beatequè viuere non possimus.

A. PERSII FLACCI
SATYRA QVARTA.

R Em populi tractas? barbatum hoc crede magistrum
Dicere, sorbitio tollit quem dira cicuta.
Quo fretus? dic hoc magni pupille Pericli,
Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit: dicenda, tacendaq; calles.
Ergò ubi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calida fecisse silentia turba
Maiestate manus: quid deinde loquere? Quirites
Hoc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
Scis etenim iustum gemina suspendere lance
Ancipitis libra: rectum discernis, ubi inter
Curua subit, vel cum fallit pede regula varo:
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus
Ante diem blando caudam iactare popello
Desinis? Anticyras melior sorbere meracas?
Quæ tibi summa boni est? uncta vixisse patella
Semper, & assiduo curata cuticula sole.
Expecta, haud aliud respondeat hæc anus: I nunc
Dinomaches ego sum: suffla. sum candidus: esto,
Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
Cum bene discincto cantauerit ocyma verne.
Ut nemo in sese tentat descendere, nemo,
Sed præcedenti spectatur mantica tergo,

Quæsi-